

Aanvullingen 2006-2007

1. POWERED BY FAHRENHEIT451

LITERAIRE JONGERENWEEK
DAG VAN DE LITERATUUREDUCATIE
E-ZINE
DE NIEUWE BOEKENZOEKER
DE NIEUWE LASER
DE MATERIALEN
CONTACT

3. SUGGESTIES VOOR DE BIBLIOTHEEK

5. BL'S IN GESPREK

INLEIDING BIJ DE NIEUWE F451-TOP 5
5 BOEKEN VOOR GESPREKKEN MET BL'S

Apenliefde, Pat Murphy, Facet, 2006.

Chatbox, De gedichten van Tycho Zeling, Edward van de Vendel, Querido, 2006.

Het boek Saida, Saida Boujdaine, Tom Naegels, Meulenhoff, 2005.

Het Geheim van de Krokodil, Alexander McCall Smith, Luitingh- Sijthoff, 2006.

One Love, Levon Biss, Lannoo, 2006.

POWERED BY
FAHRENHEIT
451

1. POWERED BY FAHRENHEIT451

Fahrenheit451 wil het imago van boeken aanpakken en jongeren uit BSO en TSO aanzetten tot lezen. Fahrenheit451 zorgt voor een andere kijk op literatuureducatie in het onderwijs en de jongerenhoek in de bibliotheek. Elk jaar opnieuw sturen we onze methoden en materialen bij want de wereld van jongeren en boeken staat nooit stil.

WAT STAAT ER TIJDENS SCHOOLJAAR 2006-2007 OP STAPEL?

Voor uw leerlingen, uw jongeren

Literaire Jongerenweek in HETPALEIS: 27-29 september 2006 - Antwerpen

Het Fahrenheit451-jaar begint meteen in september met een Jongerenweek in Antwerpen. Stichting Lezen logeert in HETPALEIS en nodigt Bekende Lezers uit om uw jongeren warm te maken voor lezen.

U kunt kiezen uit woensdagvoormiddag (10 uur tot 12 uur 15), donderdagvoormiddag (10 uur tot 12 uur 15), donderdagnamiddag (13 uur 30 tot 15 uur 45), vrijdagvoormiddag (10 uur tot 12 uur 15) en vrijdagnamiddag (13 uur 30 tot 15 uur 45).

Uw leerlingen krijgen niet alleen een boeiend gesprek met *Bekende Lezers* op de planken, ze kunnen zelf ook actief deelnemen aan *Onvoorziene Literaire Omstandigheden*. Een dubbelluik dus: literatuur *meets* theater.

Elke avond programmeert HETPALEIS bovendien fantastische jongerenactiviteiten zoals een theatervoorstelling, een feestival, een dj-contest... die u samen met uw meest enthousiaste leerlingen kunt meemaken. Het volledige programma van onze Jongerenweek leest u op www.fahrenheit451.be.

De nieuwe Boekenzoeker

De Boekenzoeker wordt uitgebreid voor het ASO. Binnenkort vindt u op de startpagina van de 15+ Boekenzoeker drie onderdelen: *Lezen? Natuurlijk!* voor doorgewinterde lezers. *Lezen? Surprise me!* voor jongeren die niet zo vaak lezen maar af en toe wel van een uitdaging houden en tot slot de *F451-club*: een speciale plek voor F451-jongeren met nog meer boekentips op maat. Het F451-hondje blijft de sfeer van de site bepalen en jongeren kunnen er nog steeds inloggen en hun mening achterlaten. Bovendien krijgt de F451-club een online magazine: de nieuwe Laser!

Bekijk de nieuwe Boekenzoeker vanaf 15 november 2006. Vanaf dan vindt u op www.fahrenheit451.be ook een handleiding om met de nieuwe site aan de slag te gaan.

Tot die tijd blijft de vertrouwde boekenzoeker uiteraard actief.

De Laser

De Laser gaat online! De Laser krijgt de vorm van een blog, uiteraard met de vertrouwde boekentips, nieuws, spelletjes en interviews. Het wordt ook een Laser die meer inspeelt op de actualiteit, omdat er regelmatig nieuws te rapen valt en jongeren er meteen hun mening kwijt kunnen. De vernieuwde redactie bestaat uit journalisten, auteurs en jongeren, samen zorgen zij voor een jaar lang online leesplezier! De nieuwe Laser gaat vanaf 1 oktober 2006 live op www.boekenzoeker.org.

Hebt u als bibliotheek een display aangekocht voor de Laserkranten? Vanaf 1 oktober kunt u op www.fahrenheit451.be het 'Boek van de week' downloaden. Druk de tips af, kopieer ze en zet ze in het display zodat jongeren ze vrij kunnen meenemen.

WIJ DENKEN OOK AAN U!

Dagen van de Literatuureducatie: 12 en 13 oktober 2006

Op donderdag 12 en vrijdag 13 oktober 2006 organiseert Stichting Lezen samen met Canon Cultuurcel en het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken De dagen van de Literatuureducatie. Op 12 oktober staat het basisonderwijs centraal, 13 oktober richten wij de spots op het secundair onderwijs.

In het gloednieuwe congresgebouw Lamot in Mechelen kunt u terecht voor een voorstelling van grote projecten, inspirerende workshops, auteurslezingen, een panelgesprek met Bekende Lezers, ontmoetingen met enthousiaste collega's, kortom voor heel veel nieuwe kennis en frisse inspiratie.

Het volledige programma en inschrijvingen op www.dagvandeliteratuureducatie.be

F451 E-zine

We houden alle leesbevorderaars op de hoogte met ons maandelijks e-zine. U vindt er het laatste nieuws in, komt te weten welke boekentips u de komende maand op de boekenzoeker mag verwachten... Voor leerkrachten is er elke maand een tip om in de klas aan de slag te gaan, voor bibliotheekmensen zorgen we voor een bibliotheeksuggestie. Inschrijven doet u op www.fahrenheit451.be.

De map

De dikke F451-map en de aanvullingen van vorig jaar zorgen alvast voor een stevige brok inspiratie. Dit jaar vindt u bij de aanvullingen leestips bij de 5 boeken die centraal staan op de jongerendagen. De Bekende Lezers geven alvast hun ongezoeten mening over deze titels. Komt u met de klas naar de jongerendagen? Dan kunt u alvast met de leestips aan de slag.

De pagina's uit de map die u niet meer nodig heeft, zijn die van het manifest (p. 4-5) en de formules (p.6). Uiteraard vallen ook de oude kalenders en inschrijvingsformulieren (in de map en bij de aanvullingen van vorig jaar) weg.

Fahrenheit451 laat zich zien: De materialen

De vertrouwde materialen: Boekenzoeker-stickers, affiches, rugstickers, badges blijven de F451-sfeer opsnuiven. U kunt de materialen bekijken en bestellen op www.fahrenheit451.be.

Contact

En we blijven in contact. Via brieven, evaluatieformulieren en telefoongesprekken. Graag komen we ook op bezoek. Om te genieten van F451-momenten, om te horen hoe het loopt én om met microfoon en camera vast te leggen hoe het de jongeren gaat.

Griet Loix

Coördinator Fahrenheit451
Stichting Lezen
Frankrijklei 130/4
2000 Antwerpen

T. 03/204 10 05
grietloix@stichtinglezen.be
www.fahrenheit451.be

SUGGESTIES VOOR DE BIBLIOTHEEK

3. SUGGESTIES VOOR DE BIBLIOTHEEK

Fahrenheit451 loopt hoofdzakelijk via de scholen. Maar samenwerking met de plaatselijke bibliotheek kan een grote meerwaarde bieden. Als bibliotheek kun je de deelnemende scholen voorzien van voldoende boeken. Maar uiteraard kunnen bibliotheken de kans grijpen om de jongeren uit te nodigen in de bibliotheek en hen op een ontspannende manier de veelzijdigheid van de bibliotheek te laten ontdekken.

Hieronder volgen een aantal suggesties om jongeren te onthalen in de bibliotheek. Enkele tips om hen uit te nodigen - nog voor ze de vijf boeken lezen. En vervolgens enkele suggesties om de leeservaring van de jongeren als vertrekpunt te nemen om de bibliotheek te verkennen.

Dit zijn de 5 boeken die in het schooljaar 2006 - 2007 centraal staan:

Apenliefde, Pat Murphy, Facet, 2006.
Chatbox, De gedichten van Tycho Zeling, Edward van de Vendel, Querido, 2006.
Het boek Saida, Saida Boujdaine, Tom Naegels, Meulenhoff, 2005.
Het Geheim van de Krokodil, Alexander McCall Smith, Luitingh-Sijthoff, 2006.
One Love, Levon Biss, Lannoo, 2006.

VOÓR HET LEZEN

Doelstellingen

De jongeren worden geënthousiasmeerd om te lezen.

De jongeren maken op een vrijblijvende manier kennis met het aanbod en de werking van de plaatselijke bibliotheek.

Vorbereiding

De bibliotheekmedewerker maakt voor elk van de vijf boeken een kleine promotiestand. Bijvoorbeeld aan de hand van een uitvergroete kleurenkopie van de cover van elk boek, voor elk boek enkele attributen. Bijvoorbeeld bij *One love*: een voetbal, een voetbalshirt, een fototoestel, krantenknipsels met informatie over de fotograaf en het boek...

Werkwijze

Na een eerste onthaal en een korte rondleiding doorheen de bibliotheek, stelt de bibliotheekmedewerker elk boek beknopt voor. Het is belangrijk dat je hierbij niet je mening opdringt.

Het is hierbij vooral de bedoeling om de jongeren warm te maken voor de boeken. Het is dus erg belangrijk dat de bibliotheekmedewerker zelf ook erg enthousiasmerend en wervend spreekt.

Tips

- Het boek tonen en laten rondgaan in de groep.
- De flaptekst, of een deel ervan voorlezen.
- Wat informatie over de auteur meegeven, eventueel iets zeggen over ander werk van de auteur, bij voorbeeld: Edward van de Vendel is een schrijvende duizendpoot, want behalve gedichten schreef hij al tal van boeken voor en over jongeren, waaronder *De dagen van de bluegrassliefde* en *Ons derde lichaam*.
- Met enkele vragen eerste reacties uitlokken: wat laat de vormgeving van het boek vermoeden? Ken je de auteur? Wat voor verhaal denk je dat verteld wordt?
- Kort je eigen enthousiasmerende appreciatie geven, bijvoorbeeld: "One love vond ik een schitterend boek. Zelf ben ik helemaal geen voetbalfan, maar dit boek heeft me door voetbal laten zien hoe mensen over de hele wereld eigenlijk hetzelfde zijn."

- Een veelzeggend fragment voorlezen. Hierdoor kun je de toon en de sfeer van een boek al neerzetten. Suggesties voor fragmenten:
 - *Het boek Saida*: de inleiding, waarin Saïda haar bedoelingen met dit boek uiteenzet.
 - *Apenliefde*: p. 8 tot 11, waarin wordt uitgelegd hoe Rachel een chimpanseemeisje is geworden.
 - *Het geheim van de krokodil*: van p. 9, “In die tijd waren de mensen nerveus...”, tot p. 10, “Na een trage start merkte ze...” waarin Mma Ramotswe vertelt hoe ze haar detectivebureau oprichtte.
 - *One Love*: inleidend hoofdstukje Het doel.
 - *Chatbox*: gedicht op achterflap.

Opmerkingen

Eventueel kun je aansluitend de boeken meegeven met de klas. Voorzie dan van elke titel enkele exemplaren, de leerlingen kunnen vervolgens onderling de boeken uitwisselen. Nodig wie nog geen lid is uit om zich gratis lid te maken.

NA HET LEZEN

Nadat de jongeren de vijf boeken gelezen hebben worden ze opnieuw met de hele klas uitgenodigd in de bibliotheek.

Doelstellingen

De jongeren verdiepen hun leeservaring.

De jongeren ontdekken hoe ze in de bibliotheek boeken die aansluiten bij hun smaak op het spoor kunnen komen.

Vorbereiding

Voorzie voor alle leerlingen voldoende kopies van de opdrachten. Eventueel zet je de opdrachten op invulblaadjes, ofwel op losse briefjes. Voor heel wat opdrachten vinden de jongeren het antwoord op het internet.

Werkwijze

Kringgesprek

Besprek met de jongeren of ze de boeken graag gelezen hebben, waarom niet waarom wel? Wat maakt een boek een goed boek? Kom samen met de leerlingen tot een lijst van criteria waarmee ze kwaliteiten van een boek kunnen aftoetsen. Zijn er tendensen waar te nemen? Boeken die door iedereen graag of niet graag werden gelezen?

Opdrachten

Voor elk boek zijn er verschillende opdrachten voorzien. Ofwel verdeel je de klas in groepjes die elk op zich rond één van de vijf boeken gaan werken, ofwel lost elk groepje over elk boek een opdracht op.

Het geheim van de krokodil

1. *Het geheim van de krokodil* is het eerste in een reeks van eerdere boeken over het detectivebureau van Mma Ramotswe. Noem vier andere titels in deze reeks.

2. *Het geheim van de krokodil* is een detectiveroman, opgebouwd rond één personage. Zo bestaan er nog wel reeksen. Welke detective werd door welke auteur uitgevonden?

<i>Detective</i>	<i>Auteur</i>
Hercule Poirot	Georges Simenon
Sherlock Holmes	Agatha Christie
Wallander	Pieter Aspe
Van In	Arthur Conan Doyle
Maigret	Henning Mankell

3. www.mccallsmith.com is de Engelstalige site van de auteur Alexander MacCall Smith. Zoek uit in welk land de auteur geboren is. (*Zimbabwe*)

4. In de Boekenzoeker.org vind je tal van boekentips die bij jouw leesvoorkeur passen. Zoek een boek dat net als *Het geheim van de krokodil* een detective is. Zeg er kort bij waarom het jou een leuk boek lijkt.

Het boek Saïda

1. Het radioprogramma Mekka op Studio Brussel heeft een leesclub.

Op http://www.stubru.be/stubru_master/programmas/mekka/boekenpagina/index.html kun je een interview beluisteren met Saïda Boujdaine. Luister naar de eerste drie minuten van het interview en dan ken je beslist het antwoord op deze vragen.

- Waarom wil Saïda haar verhaal vertellen? (*Ze wil het van zich afschrijven, ze wil het delen met anderen, ze wil meer begrip voor migranten oproepen.*)
- Hoe zijn Tom Naegels en Saïda aan de slag gegaan om haar verhaal neer te schrijven? (*Saïda heeft het verhaal verteld aan Tom, ze hebben hun gesprekken opgenomen, vervolgens heeft Tom het uitgeschreven.*)

2. In een artikel in de krant De Standaard (zie <http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelid=GQIKFP2C>), schrijft Tom Naegels hoe moeilijk hij het vond om dit boek te schrijven. Hij vraagt zich af: 'Kun je zo'n verhaal wel genuanceerd neerschrijven? Kom je niet automatisch terecht in het genre *Een schokkende getuigenis van een moedige vrouw*? Hoe gaat (zucht) De Gemeenschap reageren? Gaat niet iedereen lezen wat hij/zij wil lezen, met telkens dezelfde dovemansdiscussie tot gevolg? En ben ik wel de geschikte persoon om dit te doen?'

Wat vind jij? Vind je dat het boek voldoende alle mogelijke meningen toelaat?

3. *Het boek Saïda* is een waar gebeurd verhaal. In de Boekenzoeker.org vind je tal van boekentips die bij jouw leesvoorkeur passen. Zoek een boek dat net als *Het boek Saïda* waar gebeurd is. Zeg er kort bij waarom het jou een leuk boek lijkt.

One love

1. *One love* is meer dan een fotoboek. Bij elke foto hoort een pakkende uitspraak over voetbal, over het leven. Welke uitspraak heeft jou aan het denken gezet? Vertel erbij waarom je dit zo'n bijzondere uitspraak vindt.

2. *One love* neemt je mee naar landen over de hele wereld: China, Peru, Ierland, Japan, Zuid-Afrika, Engeland, Brazilië... Kies een land uit dat jou het aantrekkelijkste lijkt, en zoek er een boek over in de afdeling informatieve boeken.

3. Over voetbal zijn al heel wat boeken geschreven. Niet alleen informatieve boeken, ook verhalende boeken. In *Schaduwspits* vertelt Corien Botman het verhaal van Milan Gout en hoe hij wordt toegelaten tot de jongerenploeg van een grote Nederlandse voetbalclub. Hoe heet die jongerenploeg? TIP: neem een kijkje op www.schaduwspits.nl. (*Titanen*)

4. Hou je van boeken over sport? In de Boekenzoeker vind je een stapels boeken over voetbal, hardlopen, tennis... Zoek een sportief boek waarvan jij denkt dat het de moeite waard is om te lezen en zeg er kort bij waarom.

Apenliefde

1. Als je er een woordenboek op naleest, zul je zien dat het begrip 'apenliefde' een heel eigen betekenis heeft. Welke? (*overdreven liefde van ouders voor hun kinderen*). Met deze kennis in je achterhoofd: wat zegt deze titel dan over het verhaal van Rachel? Vind je het een goed idee dat Rachels vader haar heeft laten voortleven als chimpansee?

2. *Apenliefde* verscheen eerst als kortverhaal. Zoek in de bibliotheek een bundel met kortverhalen die jou de moeite lijkt om te lezen.

3. *Apenliefde* is een sciencefictionverhaal. In de Boekenzoeker vind je nog tal van boeken in dit genre. Welk boek trekt jou aan en waarom?

4. *Apenliefde* verscheen in de reeks 'Dwarslijnen', een serie boeken voor jongeren. Vooraan in het boek vind je een overzicht van titels uit deze reeks. Zoek op welk aanwezig zijn in de bibliotheek en kies er een uit waarvan je denkt dat je het graag zal lezen. Zeg er ook kort bij waarom.

Chatbox

1. *Chatbox* is niet de eerste dichtbundel voor jongeren van Edward van de Vendel. Zoek in de bibliotheek nog andere dichtbundels die hij schreef of waaraan hij meewerkte. (*Aanhalingstekens, Zeg gauw iets spijkerhards...*)

2. In de jongerenafdeling vind je nog tal van dichtbundels. Zoek in *Chatbox* of in een andere bundel een gedicht dat je mooi vindt én waarvan je vindt dat het past bij iemand die jij graag ziet (vriend, vriendin, familie...), en zeg kort waarom.

3. www.edwardvande Vendel.nl is de site van de auteur. Op deze site vind je enkele liedjes, gemaakt op teksten van Edward van de Vendel. Luister naar *Ons derde lichaam*, het boek waaruit de gedichten die verzameld zijn in *Chatbox* oorspronkelijk komen.

- Vind je het een mooi liedje? Waarom wel, waarom niet?

- Past de muziek bij de tekst?

4. Op de Boekenzoeker vind je heel wat poëziebundels. Zoek er een die jou mooi lijkt en vertel kort waarom.

ACHTERAF

Wanneer de jongeren al hun opdrachten hebben opgelost, komt de hele groep weer bij elkaar. Een korte nabespreking volgt: welke opdracht was verrassend? Welke opdracht vervelend of moeilijk? Hebben ze nieuwe boeken ontdekt die ze wel willen gaan lezen? Of hebben ze de bibliotheek op een nieuwe manier leren kennen?

Geef alle jongeren nog een klein aandenken aan hun bezoek. Een kleinigheidje dat de aanleiding vormt om terug te komen naar de bibliotheek. Suggesties: een bundeltje boekentips dat je zelf hebt samengesteld, een sticker, poster of button van de Boekenzoeker, een overzichtje van activiteiten die de komende tijd in de bib plaatsvinden.

BL'S
IN GESPREK

5. BL'S IN GESPREK

DE FAHRENHEIT451 TOP-5

Schooljaar 2006-2007

Ook dit jaar kozen we 5 boeken voor jongeren die centraal staan tijdens het komende F451-jaar. We selecteerden dit jaar poëzie, non-fictie, jeugdboeken en romans. Er zijn boeken met veel en boeken met weinig tekst, met veel of weinig beeld. Er is sciencefiction en een detective voor liefhebbers van spannende verhalen én sportievelingen komen aan hun trekken met een heus voetbalboek. We hopen dat ook u van onze keuze zult genieten:

Apenliefde, Pat Murphy, Facet, 2006.

Chatbox, De gedichten van Tycho Zeling, Edward van de Vendel, Querido, 2006.

Het boek Saida, Saida Boujdaine, Tom Naegels, Meulenhoff, 2005.

Het Geheim van de Krokodil, Alexander McCall Smith, Luitingh-Sijthoff, 2006.

One Love, Levon Biss, Lannoo, 2006.

Lesmateriaal

Tijdens de Literaire Jongerenweek in HETPALEIS van 27 tot 29 september 2006 hoort u wat de Bekende Lezers van deze boeken vonden. Daarvóór kunt u met bijgevoegde lestips aan de slag.

Over eindtermen en ontwikkelingsdoelen

De vooraf geformuleerde algemene doelstellingen bij elk boek zijn van toepassing voor het BSO en TSO. De nadien geformuleerde eindtermen zijn enkel voor het TSO.

BOEK 1

Apenliefde

Pat Murphy

Facet, 2006

Over het boek

Apenliefde vertelt het verhaal van de chimpansee Rachel. Het is sciencefiction, maar dat is niet meteen duidelijk. Dat komt misschien omdat de auteur, Pat Murphy, een wetenschapster is. Door dieren te observeren wil ze onze kennis over hen bijsturen. Ze beschrijft Rachel de chimpansee nauwgezet in al haar gedragingen en de lezer weet niet altijd wat waar of wat verzonnen is. Alleen het fragment op p. 8-11, dat je later in dit stuk vindt, maakt duidelijk dat het fictie is.

In het boek blijft de aap Rachel plots alleen achter nadat haar mentor, de wetenschapper Aaron, sterft. Rachel beschouwde hem als haar vader nadat hij bij haar de hersenactiviteit van zijn overleden dochter had overgeplant. Bij hem voelde Rachel zich thuis, hij heeft haar enorm veel geleerd.

Rachel wordt opgepakt door rivaliserende wetenschappers, die haar opsluiten. Ze beseft dat ze ingeschakeld wordt in wetenschappelijke proefprogramma's. Toch weet ze zich te redden door contact te leggen met de dove conciërge Jake, want ze gebruikt gebarentaal. Rachel weet zijn vertrouwen te winnen als hij 's nachts de kooien en andere ruimtes poetst. Ze wordt langzaam verliefd op Jake en dat stuurt haar ontsnapplannen bijna in de war.

Uiteindelijk gaat ze er toch vandoor met haar chimpanseevriend Johnson. Tijdens hun ontsnapping krijgen ze hulp van mensen die verbluft zijn door Rachels talenten, zeker wanneer ze hen schriftelijk bedankt of aanspreekt in gebarentaal. Rachel geraakt uiteindelijk thuis.

Doelstelling(en)

Leerlingen kunnen stellingen beargumenteren.

Leerlingen kunnen relevante informatie zoeken en selecteren.

Leerlingen kunnen kenmerken van een sciencefictionverhaal hanteren.

Inpassing eindtermen

Spreken:

Leerlingen kunnen hun standpunt voor problemen in een gedachteuitwisseling uiteenzetten en motiveren.

Lezen:

Leerlingen kunnen op structurerend niveau tekstsoorten als elektronische informatiebronnen lezen.

Leerlingen kunnen hun leesstrategie kiezen naar gelang van leesdoel en tekstsoort.

Leerlingen kunnen verschillende strategieën aanwenden om aan onbekende woorden betekenis toe te kennen.

Leerlingen zijn bereid om lezend informatie te verzamelen over een bepaald onderwerp.

Schrijven:

Leerlingen kunnen op een structurerend niveau tekstsoorten schrijven voor een onbekend publiek.

Literatuur:

Leerlingen kunnen vanuit een tekstervarende manier van lezen verschillen aanwijzen in de benadering van de werkelijkheid in fictie en non-fictie.

Leerlingen kunnen literaire vormen herkennen (sciencefiction).

Leerlingen kunnen de keuze van sommige verhaalelementen toelichten.

Leerlingen kunnen informatie over literatuur verzamelen en gebruiken.

Leerlingen zijn bereid literaire teksten te lezen.

Leerlingen zijn bereid over hun eigen leeservaring te spreken.

Voorbereiding

Je zorgt dat de stellingen klaar zijn voor gebruik door de leerlingen (cf. Stellingen hieronder).

Je zorgt dat de citaten gekopieerd zijn (cf. Citaten hieronder).

Je zorgt dat de relevante websites gekopieerd zijn of zorgt ervoor dat de informatie op die websites geprint en eventueel ook gekopieerd is.

Je zorgt dat de definities klaar zijn voor gebruik door de leerlingen (cf. Definities hieronder).

Je hebt fragment (p.8 'Toen Rachel jonger was ...' - p.11 'van een jonge chimpansee') voor elke leerling gekopieerd.

Stellingen met antwoorden en relevante websites:

Kunnen apen praten? Antwoord: Nee. (Ze kunnen wel gebarentaal leren.)

<http://www.kennislink.nl/web/show?id=144326>

<http://noorderlicht.vpro.nl/artikelen/10132800/>

http://www.biteback.be/library/detail_art.php?artid=2219

Kunnen apen plannen? Antwoord: Ja. (Ten hoogste een paar dagen vooruit.)

<http://proto.thinkquest.nl/~llb106/apenmensen.php>

Kunnen apen van mensen houden? Antwoord: Nee. (Meer dan waarschijnlijk)

Maken chimpansees ruzie? Antwoord: Ja. (Erg veel zelfs)

<http://chimpansee.homestead.com/groepstherapie.html>

Kunnen chimpansees diepmenselijke emoties herkennen en uiten zoals boos worden en vrolijk zijn?

Antwoord: Nee. (Dit is niet bewezen)

<http://www.kennislink.nl/web/show?id=99722>

Kunnen chimpansees lezen en schrijven? Antwoord: Nee.

<http://www.opinieiders.nl/techlog/pivot/entry.php?id=1700#body>

Kunnen chimpansees een verhaallijn volgen? Antwoord: Niet te vinden, hier is blijkbaar nog geen onderzoek naar gedaan.

Nog enkele bijkomende sites over chimpansees: (Engelstalig)

<http://www.enchantedlearning.com/subjects/apes/chimp/>

http://www.janegoodall.org/chimp_central/default.asp

Meer mogelijk interessante websites:

ASL (American Sign Language)

<http://www.leren.nl/rubriek/talen/gebarentaal/>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Amerikaanse_Gebarentaal

Gedrag van chimpansees:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Chimpansee>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Kruising_tussen_mens_en_chimpansee

<http://www.xs4all.nl/~avroekel/aapinons.html>

Werking van het brein:

<http://proto.thinkquest.nl/~llb106/index.php>

<http://proto.thinkquest.nl/~llb106/apenmensen.php> (*vergelijking tussen hersenen van chimpansees en mensen*)

Citaten

'Ze legt haar hand op zijn hoofd en duwt er zachtjes tegen, zodat hij eindelijk wakker zal worden en haar kan aaien.' (p.6)

'Aaron ligt onbeweeglijk en Rachel weet dat hij dood is.' (p.8)

'Rachel hield Aarons hand stevig vast tijdens dit deel van het verhaal, geschrokken als ze was door de plotselinge kwade wending van het lot.' (p.10)

'Ze [Rachel] sproeit elke dag de tuin en plukt wat groen voor de konijnen. Ze zorgt elke dag voor de ratten en de konijnen; ze brengt ze voer en vult hun waterflessen bij.' (p.14)

'Ze [Rachel] was niet van plan ver weg te gaan. Ze wilde alleen maar eens kijken hoe de grote weg eruitzag en zich dan misschien bij de brievenbus verstoppen en de auto's voorbij zien rijden.' (p.16)

'Rachel kijkt ze na als ze gaan en vraagt zich af wat voor verschrikkelijke mensen dit zijn.' (p.28)

'Vernederd en bang, met hoofdpijn en een huid die jeukt door vlooienmiddel, ziet Rachel hoe het zonlicht steeds verder de kamer binnenkruipt.' (p.28)

'Waar kom je vandaan? - Uit mijn vaders huis, gebaart ze [Rachel]. Er kwamen twee mannen en die schooten me neer en brachten me hier. Ik weet niet waarom ze me in de gevangenis opgesloten hebben.' (p.32)

'Terwijl Rachel langzaam doorleest, drinkt ze met kleine teugjes haar tweede kopje whisky.' (p.38)

'Haar plannen om weg te lopen en naar huis te gaan worden verstoord door de gedachte dat ze verliefd is op Jake; een denkbeeld dat langzaam bij haar groeit, gevoed door de verhalen in de tijdschriften met bekentenissen.' (p.48)

'Als de vrouw niet antwoordt op de gebarentaal, pakt Rachel een stok en schrijft in het zand van het erf: DANK U.' (p.66-7)

Definities

De term kan worden vertaald als "wetenschapsfictie", en zo is het ooit ook begonnen - als poging om natuurwetenschappelijke ontdekkingen te extrapoleren en onder de aandacht van gewone mensen te brengen. Sommige werken in de sciencefiction kunnen overigens zowel tot de fictie als tot de non-fictie worden gerekend. Bron: Wikipedia (1)

Speelt zich af in de toekomst. Nieuwe, gefantaseerde nog niet bestaande technieken spelen een rol, alsmede vragen waarop de mensheid antwoorden zoekt maar niet kan vinden, zoals het reizen door de tijd en het bestaan van (intelligent) leven buiten de Aarde. Bron: Cinema.nl (2)

Genre van verhalen, films enz. die zich afspelen in een verzonnen en/of denkbaar geachte wereld, ver in de toekomst. Bron: Van Dale - taalweb (3)

Een onderdeel van de toekomstroman, waarbij echter de nadruk ligt op verzonnen wetenschappelijke uitvindingen, waardoor het schijnbaar onmogelijke mogelijk gemaakt wordt. Bron: Handboek filologie (4)

Tijdbesteding

2 lessen, 3 bij het uitvoeren van stap 6.

Werkwijze

Stap 1: duowerk

Je legt leerlingen een aantal stellingen voor (cf. Stellingen). Dit kan op papier, op het bord, op transparant of met PowerPoint. In duo's beslissen leerlingen of het antwoord op de vragen 'ja' of 'nee' is, een ander antwoord wordt niet toegelaten. De klas bekijkt de antwoorden en houdt een score bij.

Stap 2: klassengesprek

Je confronteert leerlingen met enkele citaten (cf. Citaten) uit het boek. Leerlingen gaan na in welke mate hun initiële antwoorden nog kloppen met het beeld dat uit de citaten blijkt. Je legt vooraf ook uit dat de chimpansee uit het verhaal een vrouwtje is en Rachel heet, dat ze inwoont bij iemand die Aaron heet en na diens dood wordt meegenomen naar een onderzoekscentrum. Er kan een eerste kort klassengesprek ontstaan over hoe geloofwaardig de leerlingen de citaten vinden: zijn ze bereid de citaten als waarheid te aanvaarden of niet?

Stap 3: individueel/duowerk

Leerlingen gaan in duo - of individueel in kleine klassen - nu op zoek naar een gefundeerd antwoord op één van de stellingen in stap 1. Het doel is die stelling óf als geloofwaardig óf als ongeloofwaardig te benoemen met concrete informatie als bewijs. Daarvoor krijgen de leerlingen een lijstje met mogelijke websites. Je kunt ook de informatie zelf uitprinten en kopiëren voor de leerlingen als het onmogelijk is om pc's te gebruiken.

Je kunt er ook voor kiezen de leerlingen alleen die informatie te geven die ze nodig hebben voor hun specifieke stelling. Nadat de stellingen correct benoemd zijn, benoemen de leerlingen vervolgens de citaten als (on)geloofwaardig. Bij de nabespreking moet dan duidelijk worden welke citaten uit het boek op waarheid berusten en welke niet.

Stap 4: klassengepsrek

Je schrijft het woord 'sciencefiction' op het bord. De leerlingen sommen boeken, films, songs... op die ze als sciencefiction beschouwen. Aan de hand van hun antwoorden wordt nagegaan wat een mogelijke definitie zou kunnen zijn van 'sciencefiction'. De definitie van de leerlingen komt aan het bord.

Leerlingen worden nu geconfronteerd met enkele andere definities van sciencefiction (cf. Definities). Uit alle definities - óók die van hen! - worden de kernelementen van het genre gehaald. Leerlingen krijgen nu de vraag of die kenmerken ook gelden voor *Apenliefde* en beargumenteren hun antwoord. Leerlingen komen tot conclusie dat *Apenliefde* toch niet op alle vlakken voldoet aan de omschrijving van een sciencefiction roman.

Enkele voorbeelden van sciencefiction auteurs, films en boeken:

- Le Voyage dans la lune* (1902, Georges Méliès)
- A Space Odyssey* (1968, Stanley Kubrick)
- Star Wars* (1977, George Lucas)
- Edgar Allen Poe, H.G. Wells (*The invisible man*, 1897)
- John Wyndham (*The Day of the Triffids*, 1951)

Stap 5: individueel

Je deelt fragment (p.8 'Toen Rachel jonger was ...' - p.11 'van een jonge chimpansee') uit. Leerlingen lezen het fragment en verklaren welke elementen uit dit fragment stellig sciencefiction elementen zijn.

Stap 6: individueel

Je deelt onder de leerlingen enkele korte krantenartikels uit waarin sprake is van een gebeurtenis of apparaat, bijvoorbeeld een ongeval, een nieuwe machine... en vraagt hen het artikel zo te herschrijven dat het in een sciencefictionverhaal zou kunnen passen. In de nabespreking ligt de nadruk op welke elementen de leerlingen hebben toegevoegd.

Opmerking 1: Stap 6 is niet noodzakelijk, maar is een mogelijke aanvulling.

Opmerking 2: Artikels schrijven kan zeker ook op computer, waarbij leerlingen de geijkte lay-out met koppen en kolommen kunnen toepassen.

BOEK 2

Chatbox, de gedichten van Tycho Zeling

Edward van de Vendel

Querido, 2006

Over het boek

Chatbox is de bundel met gedichten die Tycho Zeling schreef, de hoofdfiguur in de twee boeken *De dagen van de bluegrassliefde* en *Ons derde lichaam*. Tycho blijkt nu op de Nationale Schrijfacademie te zitten. Zijn gedichten zijn zo geordend dat ze een verliefdheidsdynamiek volgen, die met de grootste verliefdheid zijn dus vooraan te vinden, die waarin de verliefdheid uitgeblust raakt achteraan.

De gedichten in *Chatbox* weerspiegelen de leefwereld van tieners, ongeveer 16-jarigen, in de titels: *Chatbox, Een turntoestel, GSM, Private MTV, Gegiechel*, in hun vorm - sommige gedichten zijn geschreven als muzieksessie of als een typisch gsm-gesprek - en natuurlijk ook in de inhoud: ben ik nu wel of niet verliefd?

Doelstelling(en)

Leerlingen appreciëren jongerenpoëzie.

Leerlingen herkennen en hanteren enkele poëtische taalmiddelen.

Leerlingen kunnen hun appreciatie voor poëzie op een gefundeerde manier uitdrukken.

Inpassing eindtermen

Spreken:

Leerlingen zijn bereid over hun literaire leeservaring te spreken.

Schrijven:

Leerlingen kunnen bij schrijftaken hun eigen tekst reviseren.

Leerlingen kunnen inhouds- en vormconventies van taal verzorgen.

Leerlingen zijn bereid te reflecteren op hun eigen schrijfproces en op inhoud en vorm van hun schrijfproces.

Literatuur:

Leerlingen kunnen verschillen aanduiden in de benadering van de werkelijkheid in gedichten.

Leerlingen kunnen in poëzie enkele poëtische elementen ontdekken.

Leerlingen zijn bereid literaire teksten te lezen.

Vorbereiding door

Je hebt gedicht 1 evenveel keer op transparant gekopieerd als er groepen zijn, in stukjes/regels geknipt en elk verknipt gedicht in een enveloppe gestopt (cf. hieronder: Gedicht 1, Ruzie, p.28).

Je hebt werkblad 1 gekopieerd voor elke leerling.

Je hebt voldoende kopieën gemaakt van de gedichten nodig in stap 5.

Gedicht 1

Ruzie

Tussen jou en mij
schieten er fladderduiven op,
wappervogels waar we allebei van schrikken,
maar wanneer ze vrij de lucht in gaan,
staan we erbij te knikken,
geen geklapper meer aan onze kop.
Een open krop,
Een vlucht,
Een knal.
Bij ons geen half-dooie woorden in een val,
Bij ons geen kooi.
Zo fijn.
Zo mooi.
Maar toch: ook nooit eens gal,
nooit eens gezucht, en nooit een klein verdriet.
Waarom mogen onze vogels eigenlijk niet
blijven zitten, onbestreden,
in de kou?
Misschien zijn ze dan pas teken van vrede;
ruzie stilgehouden. Bitter ingeslikt -
voor jou.

WERKBLAD 1

Zon,
wolken,
vogels,
En ik wil hier niet zitten met dit ding aan mijn oor als een vierkant
en daaronder:
insect van waaruit jouw stem zo
de stad.
zoemt:

Dak,
zolder,
kamertje,
'weet je tijd hebben we nodig, als jij veel te vaak bij mij wilt zijn
dan kan ik niet normaal, laten we even afstand nemen, time-out en
en daaronder:
jij,
ontdekken wat we echt nog voor elkaar'
plat.

en ik denk; dit zeg jij niet dit heb je ergens gelezen je hebt iemand
Dat zijn de lagen
Die ik aantref vandaag.
En nu
op tv dit zeg jij niet
heb ik natuurlijk
en ik druk het gesprek dood met mijn duim, mug, weg, het zijn al-
tijd de vrouwtjes die steken
een horizonvraag:

Ik sta hier al klaar
en ik bel meteen opnieuw, heus niet om je te vertellen dat ik hier
met gekantelde kussen,
vermorzeld lig, platgeslagen, trillend pootje nog (ik ben die mug!
dus:
ik ben mijn gsm! dit gesprek! ik ben
kleed jij je uit?
Dan schuif ik
ons!)
ertussen.

maaralleenmaar om te horen of je toch niet anders
bzzzzt?

Gedicht 1:

Gedicht 2:

1. Om de twee gedichten te ontrafelen, gebruikte je een aantal typische kenmerken van een gedicht. Die zie je hieronder. Kun je bij de meeste een voorbeeld geven uit de gedichten? Denk je zelf nog iets anders gebruikt te hebben, vergeet dat dan ook niet te noteren.

onderwerp:

manier van spellen:

lengte van de regels:

toon:

stijl:

rijm:

andere:

2. Welke van de typische kenmerken van een gedicht hierboven zijn 'inhoudelijk', welke zijn 'vormelijk'?

Inhoudelijk:

Vormelijk:

3. Welke kenmerken vind jij belangrijk in een gedicht? Welke maken een gedicht mooier? Welke maken een gedicht minder mooi?

Tijdbesteding

Stap 1: 30 min.

Stap 2: 30-40 min.

Stap 3: 60-75 min.

Werkwijze

Opmerking: de stappen 1, 2 en 3 tot 5 hieronder kunnen enerzijds in de gesuggereerde volgorde worden uitgewerkt en zullen dan leiden tot één eindresultaat. Het is anderzijds ook mogelijk om de stappen 1 en 2, en dan 3 tot en met 5 als een afzonderlijke activiteit te doen.

Stap 1: groepswerk - klassengesprek

Je geeft elke groep van 3 of 2 leerlingen een enveloppe met gedicht 1 (cf. Gedicht 1, *Ruzie*, p. 28) en vertelt hen dat in elke enveloppe een in regels verknipt gedicht zit. Dat gedicht is hetzelfde voor elke groep. Je vraagt leerlingen om met de regels in de enveloppe een gedicht te maken. Het is niet de bedoeling te proberen te achterhalen wat het originele gedicht was, wel om een zinvol geheel te maken dat zinvol voor hen is. De bedoeling is om alle regels uit het originele gedicht te gebruiken, maar als dat leerlingen remt, wordt hen toegestaan om één of twee regels ongebruikt te laten.

Leerlingen leggen hun gedicht in de juiste volgorde op de overheadprojector zodat de andere leerlingen het kunnen lezen. Eén leerling geeft wat uitleg bij het door hen samengestelde gedicht. Samenvattend wordt uitgelegd dat je met dezelfde woorden toch zeer verschillende gedichten kan maken, diverse gedachten kan uitdrukken. Uiteindelijk toon je het originele gedicht.

Stap 2: individueel/duowerk - klassengesprek

Je geeft elke leerling/elke leerlingenduo een werkblad (cf. Werkblad 1) en vertelt hen dat op het blad twee gedichten (*Van boven naar beneden*, p. 20 + GSM, p. 30) door elkaar geschreven staan. De leerlingen ont-rafelen de twee gedichten en noteren ze in de twee lege kolommen op het werkblad. Nadien beantwoorden ze de vragen onderaan het werkblad. Bij de bespreking van de drie bijbehorende vragen is het belangrijk dat de klemtoon ligt op de vormelijke hulpmiddelen die je kunt gebruiken om iets duidelijk te maken. Bijvoorbeeld in gedicht 1: 'ik ben boos/geïrriteerd, dus ga ik ook geen aandacht schenken aan spellingconventies'.

ANTWOORDEN (RICHTINGGEVEND) WERKBLAD 1

Gedicht 1:

En ik wil hier niet zitten met dit ding aan mijn oor als een vierkant insect van waaruit jouw stem zo zoemt:

'weet je tijd hebben we nodig, als jij veel te vaak bij mij wilt zijn dan kan ik niet normaal, laten we even afstand nemen, time-out en ontdekken wat we echt nog voor elkaar'

en ik denk; dit zeg jij niet dit heb je ergens gelezen je hebt iemand op tv dit zeg jij niet
en ik druk het gesprek dood met mijn duim, mug, weg, het zijn al-tijd de vrouwtjes die steken

en ik bel meteen opnieuw, heus niet om je te vertellen dat ik hier vermorzeld lig, platgeslagen, trillend pootje nog (ik ben die mug! ik ben mijn gsm! dit gesprek! ik ben ons!)

maaralleenmaar om te horen of je toch niet anders bzzzzt?

Gedicht 2:

Zon,
wolken,
vogels,
en daaronder:
de stad.

Dak,
zolder,
kamertje,
en daaronder:
jij,
plat.

Dat zijn de lagen
die ik aantref vandaag.
En nu
heb ik natuurlijk
een horizonvraag:

Ik sta hier al klaar
met gekantelde kussen,
dus:
kleed jij je uit?
Dan schuif ik
ertussen.

1. Om de twee gedichten te ontrafelen, gebruikte je een aantal typische kenmerken van een gedicht. Die zie je hieronder. Kun je bij de meeste een voorbeeld geven uit de gedichten? Denk je zelf nog iets anders gebruikt te hebben, vergeet dat dan ook niet te noteren.

onderwerp:

1 gaat over jongen/man die zijn vriendin niet goed begrijpt.

2 gaat over 'ik' die duidelijk verliefd is op 'jij'.

manier van spellen:

1 volgt spellingconventies in mindere mate (heeft maar één hoofdletter, schrijft verschillende woorden aan elkaar, gebruikt geen komma's waar nodig).

2 volgt de spellingregels in hoge mate.

lengte van de regels:

1 heeft over het algemeen langere regels, of breekt regels onregelmatig af.

2 hanteert consequent korte regels (niet meer dan 4 woorden)

toon:

1 heeft boze, enigszins verbitterde en agressieve toon.

2 vertoont speelse, humoristische toon.

stijl:

1 heeft verhalende stijl waarin irritatie doorklinkt en die irritatie weerspiegelt zich dan in grillige regelvorm.

2 neemt de lezer mee 'van boven naar beneden' in heldere en no-nonsensestijl (de woorden staan alleen op de regel, krachtig, zonder hulp van bijvoorbeeld adjectieven).

rijm: 1 rijmt, 2 rijmt niet.

2. Welke van de typische kenmerken van een gedicht hierboven zijn 'inhoudelijk', welke zijn 'vormelijk'.

Inhoudelijk: onderwerp, stijl (cf. bespreking hierboven)

Vormelijk: manier van spellen, lengte van regels, toon, stijl (cf. bespreking hierboven), rijm

3. Welke kenmerken vind jij belangrijk in een gedicht? Welke maken een gedicht mooier? Welke maken een gedicht minder mooi?

Persoonlijke invulling van de leerlingen.

Stap 3: associëren, verzamelen

Je noteert de volgende woorden (jamsessie, chat(ten), game(n), vliegen, film, storm) op het bord en vraagt leerlingen om uit die onderwerpen een keuze te maken. De leerlingen brainstormen nu over hun gekozen onderwerp door er allerlei woorden mee te associëren (associatie 1). Die woorden kunnen zijn: zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, werkwoorden. Hoe meer leerlingen er vinden hoe makkelijker de volgende stappen worden.

De leerlingen noteren ook geluiden, woordgroepen en zinsneden die met het onderwerp te maken hebben, bijvoorbeeld omdat het gaat om zinnestelsels die vaak worden gebruikt in een bepaalde context (bijv. 'Take it away' bij een jamsessie, 'Dit is je kapitein' bij vliegtuig) (associatie 2). De bedoeling is dat ze er ongeveer 10 tot 15 bedenken.

Je geeft de leerlingen nu de titel van hun gedicht:

Jamsessie: *Dingedong*

Chat(ten): *Chatbox of Transformers*

Game(n): *A gamer's guide to love*

Vliegen: *Een vliegtuigje*

Film: *De plot*

Storm: *De sexy storm van maart tweeduizendzes*

Stap 4: schrijven

Met bovengaaande informatie gaan de leerlingen hun gedicht schrijven. Je geeft de leerlingen een stramien mee. Hun gedicht bestaat uit 4 strofen, één en drie vormen ze met hoofdzakelijk de woorden uit associatie 1, strofe 2 en 4 hoofdzakelijk met associatie 2. Willen leerlingen hun eigen gang gaan, dan staat je dat toe; het besproken stramien werkt vooral goed bij leerlingen die weinig of geen ervaring met het schrijven van poëzie hebben.

Je moedigt de leerlingen aan om te schrijven en indien nodig te herschrijven, te sleutelen aan hun gedicht. Werd stap 2 al met de leerlingen gezet, dan wijs je de leerlingen ook op het arsenaal aan vormelijke kenmerken dat ze in hun gedicht kunnen binnenbrengen.

Stap 5: tweelinggedicht vinden

Je verdeelt enkele kopieën van de volgende gedichten over de klas en nodigt de leerlingen uit om rond te gaan en die gedichten te lezen.

Dingedong, p. 7

Chatbox, p. 9

Transformers, p. 10-11

A gamer's guide to love, p. 12-13

Een vliegtuigje, p. 18

De plot, p. 22

De sexy storm van maart tweeduizendzes, p. 34-35

Vinden de leerlingen hun tweelinggedicht, namelijk het gedicht over hetzelfde thema? Waar zien ze verschillen? Waar vinden ze gelijkenissen? Kunnen ze voor hun eigen gedicht mogelijke verbeteringen aangeven? Kunnen ze de kracht van hun eigen gedicht aangeven?

BOEK 3

Het boek Saida

Saida Boujdaine, Tom Naegels
Meulenhoff, 2005

Over het boek

Het boek Saida is 'een positief boek met een blij einde', zo schrijft Saida Boujdaine op de eerste bladzijden van het boek. Daarin legt ze kort uit wat er haar familie is overkomen toen die vanuit Marokko naar België kwam. Haar hele verhaal werd neergeschreven door Tom Naegels.

Het boek bevat beklemende passages, zoals die waarin Saida door haar oudere broers wordt geslagen. Het vertelt ook over haar gedwongen huwelijk en heeft oog voor de verschillen en de gelijkenissen tussen een Marokkaanse en Vlaamse familie.

Ontroerend is ook het verhaal van haar broer Abdellah, die stierf toen hij 22 was, door drugs, kleine criminaliteit, foute vrienden. Zijn dood liet ook een wrange nasmaak: Saida is niet zeker of hij wel echt zelfmoord heeft gepleegd in de gevangenis.

Doelstelling(en)

Leerlingen verwoorden hun ervaringen, vooroordelen bij gebeurtenissen die een allochtone familie meemaakt.

Leerlingen denken na over en verwoorden de verschillen en gelijkenissen in gewoontes tussen hun eigen familie en die van een Marokkaanse.

Inpassing eindtermen

Lezen:

Leerlingen kunnen hun leesdoel bepalen.

Leerlingen kunnen hun voorkennis inzetten.

Leerlingen kunnen onderwerp en hoofdgedachte(n) aanduiden.

Leerlingen kunnen inhoudelijke relaties tussen tekstonderdelen vaststellen.

Leerlingen zijn bereid de verkregen informatie aan eigen kennis en inzicht te toetsen en te vergelijken met informatie uit bronnen.

Luisteren:

Leerlingen zijn bereid om een ander te laten uitspreken.

Leerlingen zijn bereid om het beluisterde te toetsen aan eigen kennis en inzichten.

Spreken:

Leerlingen kunnen argumenten herkennen en hanteren.

Leerlingen kunnen adequaat reageren op de inbreng van gesprekspartners.

Literatuur:

Leerlingen zijn bereid om over hun eigen leeservaring te spreken.

Vorbereiding

Je hebt het boek gelezen en de twee groepen fragmenten die hieronder volgen (cf. Onderdelen van het verhaal hieronder) geselecteerd en gekopieerd. De eerste groep fragmenten werd ingedeeld en samengebracht volgens de vetgedrukte delen in het bijbehorende transparant.

Je hebt het fragment van p. 5 op transparant gekopieerd (cf. Transparant 1 hieronder).

Je hebt werkblad 1 voor de individuele opdracht gekopieerd (cf. Werkblad 1 hieronder).

Je hebt grote bladen op posterformaat voorzien voor elke groep (stap 3).

Onderdelen van het verhaal met bijpassende fragmenten - eerste groep fragmenten

Een Marokkaans gezin

p. 22, vanaf tweede paragraaf tot p. 26, eerste paragraaf.

De tien kinderen van de familie Boujdaine zijn (volgens leeftijd): Zhore, Amir, Salih, Layla, Hamza, Adbellah, Sofian, Zoubir, Saida en Nada. Er wordt een elfde kind vermeld maar dat is vroegtijdig gestorven.

Die overtocht naar België

p. 26, vanaf tweede deel tot en met p. 28.

Hoe gedwongen om te trouwen

p. 77, begin van de blz. tot p. 81 einde blz.

p. 85, vanaf 'Maar praat eens met hem', zei moeder;' tot en met p. 87 eerste deel.

Hoe geholpen om die fout ongedaan te maken

p. 121, tweede deel tot en met p. 122.

p. 133, begin van de blz. tot en met eerste paragraaf p. 136.

Mijn ouders, wier huwelijk de migratie niet overleefde

p. 69, begin van de blz. tot en met derde paragraaf, p. 72.

Mijn broers, die hun zussen niet altijd begrepen

p. 82, boven aan de blz. tot en met eerste deel p. 84.

p. 87, tweede deel tot en met p. 90.

p. 113, begin van de blz. tot en met eerste deel p. 117.

Mijn broer Abdellah

p. 49, begin van de blz. tot en met eerste deel p. 51.

p. 53, laatste deel tot en met eerste deel p. 55.

p. 61, tweede deel van de blz. tot en met 'een leven vol schuldgevoel', p. 63.

Mijn kansen

p. 143, begin van de blz. tot en met 'En toen was alles in orde', p. 147.

FRAGMENT P. 5 - TRANSPARANT 1

Het is het verhaal van een Marokkaans gezin dat de vader volgde naar België, en van hoe die overtocht hun levens bepaald heeft. Het is het verhaal van een jonge vrouw en haar familie, die tijd nodig hadden om elkaar te begrijpen. Het is het verhaal van hoe ik door mijn familie gedwongen werd om te trouwen, maar ook van hoe diezelfde familie me geholpen heeft om die fout ongedaan te maken. Het is het verhaal van mijn ouders, wier huwelijk, afgesloten voor God en tot in de eeuwigheid, de migratie niet overleefde. Het is het verhaal van mijn broers, die hun zussen niet altijd begrepen, maar die geleerd hebben en hun eigen dochters de vrijheid gunnen die wij niet kregen. En het is het verhaal van mijn broer Abdellah, de enige van ons die het niet gehaald heeft. Hij overleed toen hij tweeëntwintig was. Hij leek op mij, maar heeft mijn kansen niet gekregen. Wij hebben onze moeilijkheden overwonnen. Hij is eraan ten onder gegaan.

WERKBLAD 1

Hoe stel je je de volgende onderdelen van het verhaal voor? Schrijf bij elk van de onderdelen wat je ervan weet, bijvoorbeeld omdat je een Marokkaans gezin kent, of wat je je erbij voorstelt, bijvoorbeeld omdat je er al over hebt gehoord. Laat geen onderdeel onbesproken!

Een Marokkaans gezin

De overtocht van Marokko naar België

Hoe Saida werd gedwongen om te trouwen

Hoe Saida werd geholpen om die fout ongedaan te maken

De scheiding van Saida's ouders

Mijn broers begrepen hun zussen niet altijd

Mijn broer Abdellah

Mijn kansen

Marokkaanse familie en gewoontes met bijpassende fragmenten - tweede groep fragmenten

1. p. 29, begin van blz. tot einde eerste deel p. 31 (gezellige eerste jaren in België)
2. p. 31, vanaf tweede deel tot einde eerste deel p. 32 (verwarrende eerste jaren in België)
3. p. 32, vanaf tweede deel tot einde eerste deel p. 35 (uit op avontuur, stelen)
4. p. 35, vanaf tweede deel tot einde p. 37 (school lopen)
5. p. 38, begin van blz. tot einde p. 40 (niet aanwezige en gierige vader)
6. p. 57, vanaf tweede deel tot einde p. 59 (praten, maar niet luisteren, omgaan met onaangepast gedrag van broer)

Tijdbesteding

2-3 uren, afhankelijk van de tijd besteed aan de klassengesprekken en de keuze in stap 3.

Werkwijze

Stap 1: voorlezen en introduceren

Je leest het fragment op p. 5 voor en toont daarna het transparant met dezelfde tekst en de aanduidingen in het vet erop. Je geeft aan dat dit de woorden zijn waarmee Saida haar verhaal introduceert.

Stap 2: individueel

Je deelt werkblad 1 uit en vraagt leerlingen om bij elk geselecteerd onderdeel van het verhaal ofwel hun eigen ervaringen en/of hun voorstellingen daarbij neer te schrijven. Belangrijk is dat leerlingen dit in eerste instantie individueel doen, de variatie aan antwoorden zal immers het daaropvolgende klassengesprek ten goede komen.

In een klassengesprek wordt ingegaan op de antwoorden van de leerlingen. Je hebt vooral oog voor diversiteit aan antwoorden en voor het verschil tussen de antwoorden van Vlaamse en Marokkaanse leerlingen of andere allochtone of autochtone leerlingen uit grote gezinnen - als die er zijn.

Stap 3: individueel + groep

Je verdeelt de klas in groepjes van 3 of 4, of duo's in een kleine klas.

Je geeft elke groep één onderdeel van het verhaal (cf. Onderdelen van het verhaal).

Je geeft elke groep een 4/5-tal fragmenten (daarbij zeker de/het fragment(en) van het hun toebedeelde onderdeel).

Elke leerling leest eerst alle fragmenten. De groep beslist welk(e) fragment(en) bij het hun toebedeelde onderdeel horen. Elke groep bereidt zich voor om aan de andere groepen over hun toebedeelde onderdeel te rapporteren. Dat kan mondeling waarbij alle groepen hun onderdeel samenvattend toelichten en vergezellen van een stukje dat wordt voorgelezen. Het kan ook op papier waarbij op een grote flap de kern van hun onderdeel wordt genoteerd en waarbij de/het passende fragment(en) wordt geplakt. In de/het fragment(en) duiden de leerlingen dan met kleur de meest sprekende zinnen aan. De leerlingen lezen dan elkaars flappen.

Afsluitend sta je stil bij de verschillen en gelijkenissen tussen de informatie gevonden in de fragmenten en de antwoorden uit stap 2: Hoe komt het dat hun antwoorden zo verschillend of gelijklopend zijn?

Stap 4: duo's, eventueel individueel in kleine klassen

Je geeft elk duo 3 fragmenten waarin Saida de gewoonten van haar Marokkaanse familie beschrijft (cf. Marokkaanse familie en gewoonten). De samenstelling van de 3 fragmenten is vrij, maar ze moeten wel alle 6 in de klas worden verdeeld.

Je noteert de volgende aanduidingen op het bord:

'Onbekende gewoonte in een Vlaams gezin'

'Gebeurt soms ook in een Vlaams gezin'

'Bekende gewoonte in een Vlaams gezin'.

Je geeft leerlingen de opdracht om hun fragmenten te plaatsen onder één van deze aanduidingen en hun keuze te beargumenteren.

In een klassengesprek ga je in op de antwoorden en de argumentatie van de leerlingen. Je hebt vooral oog voor de verscheidenheid aan antwoorden en voor het verschil tussen de antwoorden van Vlaamse en Marokkaanse leerlingen of andere allochtone of autochtone leerlingen uit grote gezinnen - als die er zijn.

Ga ook in op de volgende vragen: 'Hoe komen we nu zo gemakkelijk/moeilijk aan onze indeling?', 'Zou ons antwoord anders zijn als er allochtone leerlingen in onze klas zaten?', 'Zou ons antwoord anders zijn als er leerlingen uit grote families in onze klas zaten?'

BOEK 4

Het Geheim van de Krokodil

Alexander McCall Smith

Luitingh- Sijthoff, 2006

Over het boek

Met de erfenis van haar vader bouwt Mma Precious Ramotswe het eerste en enige detectivebureau uit in Botswana. Mma Ramotswe vertelt hoe ze is opgegroeid, hoe haar vader haar, na de dood van zijn vrouw, in de bekwame handen van haar nichtje liet opgroeien.

Het basisverhaal ontspint zich rond de verdwijning van een 11-jarige jongen, een zaak die Mma Ramotswe niet aanneemt omdat de ouders haar niet kunnen betalen. Maar de zaak laat haar toch niet los. Op een bepaald moment denkt ze aan godenoffers als motief, maar uiteindelijk blijkt alles te draaien rond een simpele ontvoering.

Je leert Mma Ramotswe kennen als een pientere detective die met veel gezond verstand en logische deductie een aantal zaken tot een goed einde brengt; maar ook ze is ook een vrouw met een mening over trouwen, mannen, getrouwde vrouwen, haar vaderland en natuurlijk zichzelf. Het boek zit vol fijne humor en dat heeft vaak te maken met haar strakke meningen.

Doelstelling(en)

Leerlingen kunnen informatie halen uit een gelezen tekst.

Leerlingen kunnen gevonden informatie gebruiken in een interview.

Leerlingen kunnen gevonden informatie neerschrijven in de vorm van een artikel.

Inpassing eindtermen

Lezen: Leerlingen kunnen inhoudelijke en functionele relaties tussen tekstonderdelen vaststellen.

Leerlingen zijn bereid om lezend informatie te verwerven over een bepaald onderwerp.

Leerlingen zijn bereid om de verkregen informatie te toetsen aan eigen kennis en inzicht.

Luisteren:

Leerlingen zijn bereid te reflecteren op hun eigen luisterhouding.

Spreken:

Leerlingen kunnen op structurerend niveau gebeurtenissen verslaan.

Leerlingen kunnen gespreksconventies hanteren.

Leerlingen zijn bereid om een kritische houding aan te nemen tegenover hun eigen spreek- en gespreksgedrag.

Schrijven:

Leerlingen kunnen op structurerend niveau tekstsoorten schrijven voor een onbekend publiek.

Leerlingen zijn bereid te reflecteren op de vorm en inhoud van hun schrijfproduct.

Literatuur:

Leerlingen zijn bereid om literaire teksten te lezen.

Taalbeschouwing:

Leerlingen kunnen verschijnselen voor verbanden tussen informatiedelen herkennen.

Leerlingen zijn bereid om over hun eigen taalgebruik na te denken.

Vorbereiding

Je hebt de uitspraken en gedachten van Mma Ramotswe op transparant gekopieerd (cf. Transparant 1 hieronder).

Je hebt de introducties van 5 behandelde zaken door Mma Ramotswe gekopieerd (cf. Werkblad 1 hieronder).

Je hebt de fragmenten van de 5 vermelde zaken een aantal keer gekopieerd. (cf. fragmentaanduidingen hieronder).

Je hebt werkblad 2 voor alle leerlingen gekopieerd (cf. werkblad 2 hieronder).

UITSPRAKEN EN GEDACHTEN VAN MMA RAMOTSWE - TRANSPARANT 1

'Ze hield van haar land, Botswana, waar vrede heerst, en ze hield van Afrika, ondanks alle problemen.' (p. 8)

'Ze had gehoord dat mensen een hekel hadden aan advocaten, en nu begon ze een beetje te begrijpen waarom.' (p. 62)

'Vrouwen zijn degenen die weten wat er aan de hand is.' (p. 62)

'Je kon nadenken en nadenken en helemaal nergens komen, maar je moest toch je pompoen eten. Dat bracht je dan terug op aarde. Dat gaf je een reden om door te gaan. Pompoen.' (p. 85)

'Mannen doen allerlei slechte dingen. Alle vrouwen maken zich zorgen over hun man.' (p. 123-4)

'Maar ik kan niet nog een keer trouwen. Nooit meer. Ik heb mijn detectivebureau en een huis. Mijn leven is vol.' (p. 135)

'Trouwen is leuk en aardig, maar het is geen makkelijk leven om de beste damesdetective van het land te zijn. Ik kan niet thuis zitten en eten koken - dat weet je.' (p. 152)

'Ze had altijd kunnen vertrouwen op haar gave om aan te voelen of iemand loog of niet en ze wist dat Moretsi niet loog.' (p. 167)

'Haar gewicht was niet bepaald een vertrouwelijke aangelegenheid, en bovendien was ze er trots op dat ze een traditioneel gebouwde Afrikaanse dame was, heel anders dan de vreselijke, broodmagere schepsels die je in advertenties zag.' (p. 186)

INTRODUCTIES - WERKBLAD 1

1. Mma Malatsi 's man is op een zondag niet thuisgekomen van een bijeenkomst van zijn kerk. Hij blijkt te hebben deelgenomen aan een doopplechtigheid.
2. De rijke Indiër Mr. Patel heeft problemen met zijn jongste puberdochter Nandira. Hij verdenkt haar ervan een liefde te hebben en is het daar helemaal niet mee eens.
3. Alice Busang wil weten of haar knappe man haar bedriegt met vrouwen die hij opscharrelt in een of andere stadsbar.
4. Hector Lepodise, fabriekseigenaar, wordt door een ex-werknemer aangeklaagd voor nalatigheid en eist een hoge schadevergoeding.
5. Dokter Maketsi heeft argwaan bij de wel erg wisselvallige prestaties van één van zijn jonge dokters, de Ghanees Komoti.

FRAGMENTAANDUIDINGEN

1. Mma Malatsi 's man is op een zondag niet thuisgekomen van een bijeenkomst van zijn kerk. Hij blijkt te hebben deelgenomen aan een doopplechtigheid. (p. 65-72)
2. De rijke Indiër Mr. Patel heeft problemen met zijn jongste puberdochter Nandira. Hij verdenkt haar ervan een liefde te hebben en is het daar helemaal niet mee eens. (p. 98, tweede paragraaf - p. 100, eerste deel + p. 101, zesde paragraaf - p. 110, eerste deel + p. 113, laatste paragraaf - p. 119, einde)
3. Alice Busang wil weten of haar knappe man haar bedriegt met vrouwen die hij opscharrelt in een of andere stadsbar. (p. 137-141)
4. Hector Lepodise, fabriekseigenaar, wordt door een ex-werknemer aangeklaagd voor nalatigheid en eist een hoge schadevergoeding. (p. 149, laatste paragraaf - p. 157, tweede paragraaf + p. 158, 3e paragraaf - p. 160, voorlaatste paragraaf + p. 164-168)
5. Dokter Maketsi heeft argwaan bij de wel erg wisselvallige prestaties van één van zijn jonge dokters, de Ghanees Komoti. (p. 188, tweede paragraaf - p. 210)

WERKBLAD 2

Wie is erbij betrokken?

Welk gevoel heeft Mma Ramotswe bij het begin van de zaak?

Welke acties onderneemt Mma Ramotswe om de waarheid te achterhalen?

Wat is er precies gebeurd (noteer ook details)?

Hoe reageert de klant op het gevonden resultaat?

Welk gevoel heeft Mma Ramotswe bij de oplossing van de zaak?

Werd Mma Ramotswe betaald voor haar diensten?

Tijdbesteding

2-3 lesuren (4 bij het uitvoeren van stap 7)

Werkwijze

Stap 1: klassengesprek

Je schrijft de volgende vraag op het bord: *Wat heb je nodig om een detectivebureau te openen?* (titel hoofdstuk 5, p. 61). Leerlingen brainstormen in duo's op papier of op het bord als klas.

Na die eerste ronde voeg je *'in Botswana'* toe aan de eerste vraag. De leerlingen schrappen nu de dingen die overbodig zijn volgens hen, en voegen antwoorden toe als dat volgens hen noodzakelijk is.

Je leest eerste paragraaf op p. 7 voor en vraagt naar reacties van leerlingen op hun antwoorden. Wat hadden zij wel of niet bedacht? De nadruk moet ook even worden gelegd op de elementen 'menselijke intuïtie en intelligentie'.

Stap 2: duowerk

Je vertelt leerlingen dat het detectivebureau wordt geleid door Mma (mevrouw) Ramotswe. Je toont enkele uitspraken en gedachten geformuleerd door Mma Ramotswe op transparant 1. Leerlingen omschrijven Mma Ramotswes karakter aan de hand van 3 zelfgekozen bijvoeglijke naamwoorden. Eventueel kun je een groep van bijvoeglijke naamwoorden voorzien waaruit de leerlingen dan kunnen kiezen. Mogelijke bijvoeglijke naamwoorden zijn:

vaderlandslievend - doorzettend - bevooroordeeld - feministisch - realistisch - nuchter - onafhankelijk - ambitieus - ondernemend - intuïtief - trots - doortastend

Stap 3: individueel

Je deelt de introducties bij 5 behandelde zaken uit het boek uit. Leerlingen lezen die individueel en kiezen er twee uit. Eén zaak zullen ze nader bestuderen en lezen, over de andere zullen ze een interview met Mma Ramotswe voorbereiden.

Stap 4: individueel/duowerk

Je deelt aan de leerlingen de fragmenten uit die horen bij de zaak die ze hebben gekozen om nader te bestuderen. Dit kan individueel gebeuren of in duo's als leerlingen voor dezelfde zaak hebben gekozen.

Voor hun zaak moeten de leerlingen op werkblad 1 de volgende zaken noteren:

Wie is erbij betrokken? - Welk gevoel heeft Mma Ramotswe bij het begin van de zaak? - Welke acties onderneemt Mma Ramotswe om de waarheid te achterhalen? - Wat is er precies gebeurd (noteer ook details)? - Hoe reageert de klant op het gevonden resultaat? - Welk gevoel heeft Mma Ramotswe bij de oplossing van de zaak? - Werd Mma Ramotswe betaald voor haar diensten?

Stap 5: individueel/duowerk

Je vertelt leerlingen dat ze zich nu gaan voorbereiden om in een interview de rol van Mma Ramotswe op te nemen wanneer ze door een lokale krant wordt geïnterviewd over haar zaken. Tijdens de voorbereiding is het belangrijk dat je met je leerlingen aandacht schenkt aan de manier waarop je enerzijds een chronologisch relaas geeft van een zaak en anderzijds de manier waarop je enthousiast kan praat over datgene wat je graag doet, in dit geval detective zijn. Indien nodig ga je in op hulpmiddelen om beide te realiseren: ordenende voegwoorden voor het relaas en expressieve factoren voor het enthousiasme.

Stap 6: duowerk

Leerlingen houden hun interviews met Mma Ramotswe en hiertoe worden nieuwe duo's gevormd, telkens van één leerling die van een zaak op de hoogte is en één andere die onwetend is over de zaak en dus de rol van interviewer op zich neemt. Zorg ervoor dat een zaak geen twee keer wordt uitgelegd, ook al komen daardoor niet alle leerlingen aan bod. Het belangrijkste doel van deze oefening is dat alle zaken in hun details bij de leerlingen bekend raken.

Stap 7: individueel

Je vraagt leerlingen om over de zaak waarover zij Mma Ramotswe hebben geïnterviewd een artikel te schrijven, waarin opnieuw de zeven kernvragen (cf. stap 4) worden beantwoord.

In stap 6 zullen niet alle leerlingen een interview afgenomen hebben. Daarom hou je best nog een korte sessie waarin de leerlingen tegelijkertijd elkaar interviewen, dus zonder toehoorders zoals in stap 6.

Opmerking 1: Stap 7 is niet noodzakelijk, maar is een mogelijke aanvulling.

Opmerking 2: Dit artikel schrijven kan ook op computer, waarbij leerlingen de geijkte lay-out met koppen en kolommen voor artikelen kunnen toepassen.

BOEK 6

One Love

Levon Biss

Lannoo, 2006

Over het boek

De wereld blijft in de ban van het voetbal, ook na een WK. In opdracht van het sportmerk Umbro heeft fotograaf Levon Biss een jaar lang de wereld rondgereisd. Het resultaat daarvan is *One Love*, een fascinerend fotoboek met meer dan 300 foto's. Het toont de aantrekkingskracht en impact van het voetbal in de hele wereld en vertelt hoe voetbal de mensen overal ter wereld in vervoering brengt.

Je vindt er foto's van voetballende tieners in Bali, maar ook van Zuid-Afrikaanse mama's in Lesotho, van het WK voor daklozen en van een vrouwentoernooi voor 65-plussers. Alle betrokkenen bij het spel komen in beeld. Natuurlijk zijn er de voetballers, maar er zijn ook foto's van de journalist, de terreinverzorger, de juichende supporters, de verzorgers...

Naast de foto's vind je er ook citaten van voetballers zoals Thierry Henry en Ronaldo, trainers waaronder Bobby Robson en Fabio Capello en andere ronkende namen als Oscar Wilde, en zelfs Friedrich Nietzsche.

Doelstelling(en)

Leerlingen kunnen op een gefundeerde manier een fotoboek samenstellen.

Leerlingen kunnen foto's becommentariëren.

Leerlingen kunnen de samenstelling van een mini-fototentoonstelling evalueren.

Leerlingen kunnen een tentoonstelling mondeling verslagen.

Inpassing eindtermen

Lezen:

Leerlingen kunnen een leesstrategie toepassen naar gelang van de tekstsoort.

Leerlingen gebruiken gefundeerde criteria om een oordeel te vellen.

Spreken:

Leerlingen kunnen op structurerend niveau gebeurtenissen verslaan.

Leerlingen kunnen op beoordelend niveau hun mening uiteenzetten.

Leerlingen kunnen reflecteren op hun spreektaal.

Leerlingen zijn bereid een kritische houding aan te nemen tegenover hun eigen spreekgedrag.

Schrijven:

Leerlingen kunnen op structurerend niveau tekstsoorten schrijven voor onbekende leeftijdgenoten.

Literatuur:

Leerlingen kunnen hun tekstkeuze en leeservaring documenteren.

Vorbereiding

- Je hebt kleurkopieën of afdrukken op transparant gemaakt van de 6 foto's in stap 1.
- Je hebt bundels van 50-60 foto's gemaakt uit het fotoboek, dat mogen zwartwitfoto's zijn.
- Je hebt Werkblad 1 voor elke leerling gekopieerd.
- Je hebt grote bladen op posterformaat voorzien voor elke groep.

Introductie tot fotoboek

Het opzet van *One Love* is, zo schrijft fotograaf Levon Biss in zijn voorwoord, alle facetten van voetbal te tonen: van kinderen die een balletje trappen in de bergen van Peru, tot profspelers die op topvoetbal spelen. Het gaat Bliss niet alleen om de speler op het veld: de verkoper in de hamburgerkraam nabij de stadionpoort is net zo belangrijk.

Recensie

'De foto's lijken in willekeurige volgorde achter elkaar geplaatst. [...] *One Love* is een heerlijk boek om in te bladeren. Het kan aan ons liggen, maar wij hadden wel graag een iets thematischer dan wel geografischer indeling gezien. Het lijkt nu een beetje op een schoenendoos met foto's die nog in de juiste volgorde ingeplakt moeten gaan worden.' Bron: envb.nl

WERKBLAD 1 - CITATEN

Vul de volgende citaten aan op jouw manier, zodat ze bij jouw foto's passen. Eens ze zijn aangevuld gebruik je ze om je mini-fototentoonstelling vorm te geven.

1. 'Voetbal is geen zaak van Het is veel belangrijker.' - Bill Shankly (p. 9)
2. 'Als ik over mijn leven als voetballer moet schrijven, wordt het een'
- Ferenc Puskas (p. 24)
3. 'Voetbal is niet voor - Claudio Gentile (p. 56)
4. 'Ik wil voetbal brengen' - Ruud Gullit (p. 122)
5. 'Op het veld denk ik niet aan geld, maar
Voetbal blijft Voor mij komt
altijd op de eerste plaats.' - Thierry Henry (p. 150)
6. 'Voetbal is het universele spel dat alle spelen' - Lilian Thuram - (p. 160)
7. 'De eerste minuten zijn de belangrijkste' - Bobby Robson (p. 180)
8. 'Als je een doelpunt wilt maken, moet je' - Fabio Capello (p. 192)
9. 'In een leven bestaan twee zekerheden: Iedereen gaat dood en een trainer'
- Aad de Mos (p. 210)
10. 'Voetbal is een prima spel voor meisjes, maar is allerminst
geschikt voor jongetjes.' - Oscar Wilde (p. 214)
11. 'Ik ben getrouwd met het voetbal en ga vreemd met' - Bobby Robson (p. 232)
12. 'De beste scheidsrechter heeft ogen en oren.' - Mario van Ende (p. 236)
13. 'Voetbal is niet' - Romario (p. 240)
14. 'Ik weet wel zeker dat als je een doelpunt scoort, de tegenstander'
- Howard Wilkinson (p. 268)
15. 'Zonder is er geen voetbal.' - Ferenc Puskas (p. 294)
16. 'Ik stel mij het paradijs voor als'- Friedrich Nietzsche (p. 308)
17. 'Het leven wordt ingewikkeld als je één vrouw
en elf mannen - Nick Hornby (p. 317)

Tijdbesteding

3 tot 4 uren

Werkwijze

Stap 1: klassengesprek

Je toont leerlingen 6 foto's:

- p. 83, 2 voetballen in een net
- p. 103, man met hoofdtelefoon
- p. 184, caravan en lege goal in Namibië
- p. 226, perstribune in Moskou met 3 telefoontoestellen
- p. 272, juichende mensen in Zuid-Afrika
- p. 287, 3 straatjongetjes in Peru met bal

Je vraagt leerlingen naar thema van fotoboek met deze foto's. Na een paar suggesties, geef je de titel van het fotoboek: *One Love*. Komen er meer suggesties van leerlingen of veranderen ze van mening door deze bijkomende informatie?

Je toont het boek aan de leerlingen, laat het eventueel rondgaan in de klas; het thema wordt nu duidelijk. Je vestigt aandacht op het erg brede karakter van het fotoboek (cf. Introductie tot het boek).

Stap 2: groepswerk

Je verdeelt leerlingen in groepjes van 3 tot 4 en vertelt hen dat één van de kritieken (cf. Recensie) op het fotoboek is dat het lijkt alsof de foto's lukraak achter elkaar werden geplaatst. Elk groepje krijgt 50 tot 60 foto's en wordt gevraagd naar mogelijk nuttige onderverdelingen voor hun foto's. De suggesties van de leerlingen komen op het bord. Enkele mogelijkheden zijn: 'geografische indeling', 'verschil professioneel versus amateurvoetbal' en 'op en naast het veld'.

Nadat alle suggesties over onderverdelingen op het bord staan, beslist elke groep welke onderverdeling zij zullen gaan toepassen. Het is mogelijk meerdere onderverdelingen te gebruiken, de leerlingen beslissen dan wat de hoofdindeling wordt en welke onderverdelingen ze zullen hanteren.

Tot slot van hun keuzeproces selecteert elk groepje een 10- tot 12-tal foto's. Die houden ze apart.

Stap 3: groepswerk

Met de geselecteerde foto's gaan de leerlingen nu een mini-fototentoonstelling maken. Daar horen behalve foto's ook citaten bij. Je geeft de leerlingen werkblad 1 (cf. Werkblad 1) en vraagt hen de 17 citaten aan te vullen zodat ze kunnen dienen voor hun mini-fototentoonstelling.

Leerlingen creëren nu hun tentoonstelling. Dit kan het beste op grote bladen of posters (bijv. flipchart). Als alle groepen klaar zijn, worden de posters opgehangen. De leerlingen worden eventueel geconfronteerd met de correcte versie van de citaten die zij zelf hebben aangevuld.

Oplossing werkblad 1 - Citaten

1. 'Voetbal is geen zaak van leven en dood. Het is veel belangrijker.' - Bill Shankly (p. 9)
2. 'Als ik over mijn leven als voetballer moet schrijven, wordt het een liefdesroman'
- Ferenc Puskas (p. 24)
3. 'Voetbal is niet voor ballerina's - Claudio Gentile (p. 56)
4. 'Ik wil sexy voetbal brengen' - Ruud Gullit (p. 122)
5. 'Op het veld denk ik niet aan geld, maar aan plezier maken. Voetbal blijft een spel. Voor mij komt het plezier altijd op de eerste plaats.' - Thierry Henry (p. 150)
6. 'Voetbal is het universele spel dat alle kinderen spelen' - Lilian Thuram - (p. 160)
7. 'De eerste 90 minuten zijn de belangrijkste' - Bobby Robson (p. 180)
8. 'Als je een doelpunt wilt maken, moet je het doel treffen.' - Fabio Capello (p. 192)
9. 'In een leven bestaan twee zekerheden: Iedereen gaat dood en een trainer wordt ontslagen.'
- Aad de Mos (p. 210)
10. 'Voetbal is een prima spel voor potige meisjes, maar is allerm minst geschikt voor tengere jongetjes.'
- Oscar Wilde (p. 214)
11. 'Ik ben getrouwd met het voetbal en ga vreemd met mijn vrouw.' - Bobby Robson (p. 232)
12. 'De beste scheidsrechter heeft goede ogen en slechte oren.' - Mario van Ende (p. 236)
13. 'Voetbal is niet lopen.' - Romario (p. 240)
14. 'Ik weet wel zeker dat als je een doelpunt scoort, de tegenstander er twee moet maken om te winnen.' - Howard Wilkinson (p. 268)
15. 'Zonder vriendschap is er geen voetbal.' - Ferenc Puskas (p. 294)
16. 'Ik stel mij het paradijs voor als één rechte lijn naar doel.' - Friedrich Nietzsche (p. 308)
17. 'Het leven wordt ingewikkeld als je één vrouw liefhebt en elf mannen aanbidt - Nick Hornby (p. 317)

Stap 4: individueel en klassengesprek

De leerlingen bekijken alle mini-fototentoonstellingen en maken aan het einde van hun kijkronde een top-3. Alle leerlingen gaan opnieuw zitten met hun top-3 bij de hand. Op het bord verzamel je de antwoorden op de vraag: 'Waarop heb je gelet bij het maken van je top-3?'

De antwoorden worden in twee kolommen genoteerd. Eén voor inhoudelijke criteria (citaten passen bij foto's, het thema/de onderverdeling van de foto's was duidelijk...). Een andere voor vormelijke kenmerken (aantrekkelijke lay-out...).

Met de criteria op het bord vraag je of er een bepaalde volgorde kan worden gegeven aan de criteria. Leerlingen verantwoorden hun antwoorden.

Je vraagt leerlingen nu om hun initiële top-3 opnieuw te bekijken, eventueel vergezeld van een nieuwe kijkronde, met de klassikaal opgestelde criterialijst. Er volgt een klassengesprek: 'Is je top-3 veel/weinig veranderd?' 'Wat leer je hieruit?'

Stap 5: duowerk

In duo's vraag je de leerlingen om voor een jongerenprogramma op tv een kort verslag (1,5 tot 2 minuten) te maken van de mini-fototentoonstellingen in de klas. Daarin moeten ze de beste drie tentoonstellingen wat nader bespreken en minstens 3 verschillende criteria gebruiken.

Enkele duo's brengen verslag uit voor de klas. Het publiek evalueert of minstens 3 verschillende criteria werden gehanteerd in elk verslag.

COLOFON

Cathy De Raes is lector aan Hogeschool Gent, Departement Lerarenopleiding.
Frederik van Wing is projectmanager jeugd bij Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB).

V.u. Majo de Saedeleer, Frankrijklei 130/4, 2000 Antwerpen.

WD/2006/9654/4

Redactie: Cathy De Raes, Frederika Van Wing, Liesbet Vreys

Coördinatie: Sarah van Tilburg

Eindredactie: Gerrit Janssens

Vorm: Bob Daems

Stichting Lezen, 2006.

www.fahrenheit451.be | www.boekenzoeker.org | www.stichtinglezen.be